

ע"פ 1891/17 - חיים חזן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 1891/17

כבוד הנשיאה מ' נאור
חיים חזן

לפני:
המערער:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על החלטת בית המשפט השלום בנצרת מיום
23.2.2017 בת"פ 36626-04-16 שניתנה על ידי כבוד
השופטת ד' שרון-גרין

עו"ד אפרים דמרי; עו"ד טארק ז' אסכנדר

בשם המערער:

פסק-דין

לפניי ערעור על החלטת בית המשפט השלום בנצרת מיום 23.2.2017 (השופטת ד' שרון-גרין) שלא לפסול עצמו מלדון בת"פ 36626-04-16.

רקע

1. נגד המערער הוגש כתב אישום בת"פ 36626-04-16 אשר לפיו יוחסו לו מספר עבירות וביניהן התחזות לאחר, קשירת קשר לפשע וקבלת דבר במרמה. מהעובדות בכתב האישום עולה שהמערער ושני נאשמים נוספים (להלן: בן ורם סופר או הנאשמים הנוספים) קשרו קשר לצורך הפצה של חומר מסוכן וזאת על ידי ייצור ואספקה של משקה

אלכוהולי מזויף. כנגד המערער הוגש כתב אישום נפרד, משיקולי התביעה, אך עיקרי כתבי האישום ורוב העבירות שיוחסו לכלל הנאשמים היו זהות. התיקים כולם נקבעו לדיון בפני השופט ד' שרון-גרין.

2. הנאשמים הנוספים הגיעו להסדר טיעון עם המדינה לפיו הם יודו בעיקרי כתב באישום ומרבית העבירות המיוחסות להם. בין הצדדים הוסכם כי הנאשמים הנוספים יישלחו לקבלת תסקיר מבחן וחוות דעת מטעם הממונה על עבודות שירות. עוד נקבע בין הצדדים כי התביעה תגביל את עצמה במסגרת טיעוניה בגזר הדין לעונש מקסימאלי של 30 חודשים וכי הנאשמים הנוספים יטענו לעונש של 6 חודשי מאסר, שירוצו בעבודות שירות.

3. בדיון שהתקיים ביום 9.2.2017 הוצג הסדר הטיעון לבית המשפט קמא. הנאשמים הנוספים הודו, הורשעו בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום המתוקן ונשלחו לקבלת תסקיר מבחן וחוות דעת מטעם הממונה על עבודות שירות. הדיון לשמיעת הטיעונים לעונש נקבע ליום 11.7.2017.

4. המערער טען כי הפרטים המלאים של הסדר הטיעון, ובהם דחיית מועד הטיעונים לעונש ליולי 2017, נודעו לו בפתח הדיון ביום 22.3.2017 (על עצם גיבושה של עסקת טיעון אפשרית נודע למערער עוד קודם). במעמד זה ציין בא-כוח המערער, טרם שמיעת עדותו של בן סופר שנקבעה למועד זה, כי למרות שהפסיקה מאפשרת את שמיעת העדות טרם מתן גזר הדין, הרי שהוא מפנה את תשומת ליבו של בית המשפט לעובדה כי העד טוען טרם מתן גזר דינו. בא-כוח המערער הוסיף כי הוא אינו מבקש מבית המשפט להפעיל לעת הזו את החרג שנקבע בבג"צ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר שבע, פ"ד סא(3) 93 (2006) (להלן: עניין בית המשפט המחוזי באר שבע) בדבר דחיית משפטו של נאשם עד לסיום ההליכים בעניינו של עד הנשפט כשותף לעבירה, אך כי ייתכן והנסיבות ישתנו בהמשך. לאחר דברים אלו עלה בן סופר על דוכן העדים ובמהלך עדותו, לשיטת המערער, ניסה למזער את החלק שלו באירועים ואף הביע חרטה על מעשיו.

5. עדותו של העד התארכה ועל כן הוחלט להפסיק את העדות ולהמשיכה למחרת. במהלך הדיון ביום 23.2.2017, לאחר תחילת הדיון אך טרם המשך עדותו של בן סופר, הגיש המערער בקשת פסלות למותב. המערער טען כי לאחר שמיעת עדותו של העד, ניכר כי זה מנצל את הבמה שנתנה לו כדי לנסות ולמזער את חלקו בפרשה ולטעון טענות לעניין העונש שייגזר עליו על-ידי אותו המותב. בנסיבות אלו, טען המערער, רצוי כי המותב יפסול עצמו כדי להימנע ממשוא פנים טרם הכרעת הדין בעניינו של המערער.

6. בית המשפט, בהחלטה שנתנה בו ביום, דחה את בקשת הפסלות. בית המשפט קבע כי נסיבות המקרה אינן מקימות כשלעצמן עילת פסלות וכי טענות המערער אינן מבססות חשש ממשי למשוא פנים, אף לא למראית עין.

על החלטה זו הוגש הערעור שלפניי.

טענות המערער

7. המערער טען כי הפרמטר המרכזי אותו יבחן בית המשפט במעמד גזר הדין של הנאשמים הנוספים הוא חלקם היחסי בפרשה, ומכאן שאלו ינסו כמיטב יכולתם להמעיט מחלקם ולהעצים את חלקו של המערער. משכך, הרי

שבקביעת גזר הדין בעניינם - הצפוי להתרחש טרם הכרעת הדין בעניין דנן - יקבע בית המשפט למעשה את חלקו של המערער בפרשה. במקרה כזה קיים חשש ממשי כי המותב ייהפך למנוע מלהמשיך לדון בהמשך התיק ועל כן מוטב כי כבר כיום, בתחילת התהליך, הוא יוחלף. לחלופין טען המערער כי נסיבות המקרה מקימות חשש למראית פני הצדק המצדיק את פסלות המותב.

דין

8. לאחר שעיינתי בטענות המערער ובהחלטות בית משפט השלום בתיק זה, הגעתי למסקנה שדין הערעור להידחות וזאת ללא צורך בתגובת המשיבה. סעיף 77א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע כי המבחן לפסלות שופט הוא קיומן של נסיבות אשר יש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים. חשש זה נבחן במבחן אובייקטיבי מחמיר המחייב סבירות מוחשית לכך שדעתו של השופט ננעלה ואינה פתוחה עוד לשכנוע (ב"ש 48/75 ידד נ' מדינת ישראל, פ"ד כט(2) 375 (1975) (להלן: עניין ידד)). ברי כי מקרה זה, בו המערער בעצמו מתאר חשש "צופה פני עתיד", אינו מבסס חשש שכזה. אמנם ייתכנו מקרים בהם יימצא לנכון שלא "להעמיד את השופט בפני מבחן" (ע"פ 286/01 לידני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (4.2.2001) (להלן: עניין לידני)), אך הכלל הוא כי "ספקולציה לחשש ממשי אינה מספקת. נקודת המבט היא בדיעבד ולא מראש" (ע"פ 1534/00 בדיר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.3.2000)). בנסיבות המקרה דנן כבר נקבע בפסיקה כי אין בהכרעת או מתן גזר דינם של חלק מהנאשמים בפרשה, למנוע את המשך הדיון בעניינם של שאר הנאשמים על-ידי אותו מותב. גם מקרים אלו ייבחנו לפי הנסיבות וחזקה על השופט כי יידע להפריד בין כל מקרה ונסיבותיו (ע"פ 17/96 מרקדו נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 731, 729 (1996); ראו גם יגאל מרזל דיני פסלות שופט 304-306 (2006)). מקרה זה, בו הנאשמים אף הודו במסגרת הסדר טיעון הקובע את העובדות ואת חלקם של הנאשמים הנוספים בפרשה, אינו מצדיק סטייה מכללים אלו. לא בכדי ציין בא-כוח המערער את ההלכה שנקבעה בבית משפט זה בעניין בית המשפט המחוזי באר שבע וכי המקרה דנן אינו עומד בגדרי אותם מקרים חריגים המצדיקים את דחיית הדיון עד מתן גזר דינו של העד הרלוונטי (פרוטוקול הדיון מיום 22.2.2017, עמוד 14, שורות 14-17; עניין בית המשפט המחוזי באר שבע, עמוד 207). בין מועד הצהרה זו של בא-כוח המערער למועד הגשת בקשת הפסלות על ידו, לא השתנו הנסיבות באופן המצדיק את פסלות המותב.

9. את טענתו הנוספת של המערער ביחס לחשש למראית פני הצדק, אין בידי לקבל. כידוע מבחן מראית פני הצדק נדחה כמבחן מוביל לעניין פסלות שופט, והוא אינו יכול להוות תחליף לביסוס אובייקטיבי של חשש ממשי למשוא פנים (עניין ידד). מקרה אינו נמנה על אותם מקרים חריגים המצדיקים סטייה מכלל זה (עניין לידני, פסקאות 6-7).

סוף דבר, דין הערעור להידחות.

ניתן היום, ד' באדר התשע"ז (2.3.2017).

ה נ ש י א ה